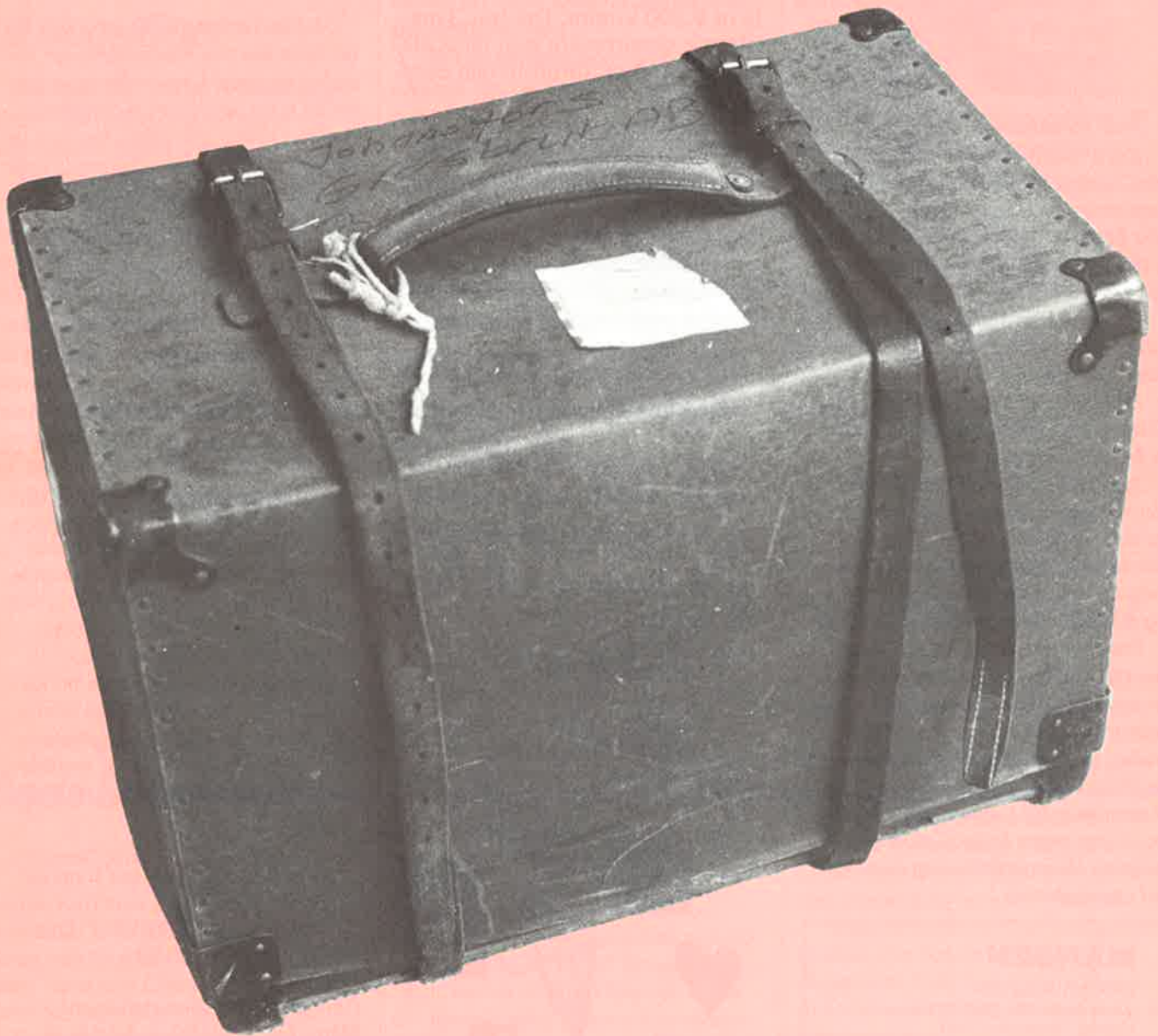

MÄNGEN

Lätt blandat från bruken Kosta Boda Åfors Johansfors. Nr.3/81

JOHANSFORS 90 ÅR

Tänk om den här präktiga gamla väskan kunde berätta, brukets resande packade glas i den.

Läs reportaget på sid 6.7.8

Fritz Kallenberg

Fritz Kallenberg är död.

Det är ett förkrossande meddelande för Glasriket, för Boda Glasbruk. Att bara nämna hans namn räcker för de allra flesta. Genast stiger hans betydelse för bruket och för bygden fram i minnet.

För alla andra är det på sin plats att i all korthet redogöra för Fritz Kallenberg's långa gärning.

Född i Moss i Norge, son till en glasblåsare. Med familjen kom han till Boda år 1907, 5 år gammal.

Som pojke började Fritz i hyttan, blev anläggare. Senare gravör och etsare och formgivare i 40 år. Fritz blev läromästare. Han kunde ju allt om glas. Fritz var den förste formgivaren och tog hand om alla efterföljare i yrket.

Det är omvittnat både i skrift och muntligen vilken flitig människa han var och man räknar i tusental alla de artiklar han skapade under sin tid på bruket. Ändå hade han tid att ägna sin flitiga tecknarpenna till många illustrationer för bygdens olika skrifter. Under senare år var särskilt Al-gutsboda Hembygdsförening omhulad i hans gärning.

MÄNGEN

Personaltidning för
Kosta Boda AB, 360 52 Kosta
Utgiven i december 1981

Redaktionskommitten:
Patricia Carrington
Hans Israelsson
Gunnel Lorenz
Sten Robert
Tommy Ragnarsson
Percy Svensson

Redaktör:
Ove Alström

Ansvarig utgivare:
Anders Engström

Innehållet i Mängen får återges eller citeras om källan anges enligt följande: Mängen, personaltidning för Kosta Boda AB.
Mängen ISSN 0345 - 8261

HALD-GATE STIPENDIET

Den ovanskligaste ära som kan vederfaras en glasarbetare är att få Hald-Gate stipendiet.

Nu är det dags igen. Just på Luciadagen 13 december blir årets stipendier utdelade på Smålands Museum i Växjö.

Hald-Gatefondens styrelse beslutade att till årets stipendier dela ut 9.200 kronor. Det blir 3 meriterade glasarbetare som får 2.300 kronor vardera, förutom den ovanskliga äran.

Erik Kjellander, Kosta Glasbruk, Stig Strömgren, Bergdala Glasbruk samt Bengt »Bellman» Svensson, Skruv (f.d. Boda Glasbruk) blir de lyckliga mottagarna.

Hela Glasriket gratulerar till utmärkelsen.

GOD JUL
& GOTT
NYTTÅR
Tillönskas
Er Alla!

Svar till JULNÖTTER 1 & 2
st 3 = 28 dagar, 2 = 1

KOSTA: In- och Utpassering

Det är nu några år sedan Kosta Glasbruk fick sin inhägnad. Nu finns också en ny rotationsgrind med automatisk kortläsning, en del i ett system som kan utvecklas ytterligare.

Vid parkeringen intill den nya hyttan finns den nya rotationsgrinden. För att kunna passera den under »icke-öppet» tid krävs passerkort. Kortläsarna, som styr rotationsgrinden, kan med dataprogram och styrur frikoppla grinden för de in- och utpasseringsmöjligheter man bestämt sej för. Kortläsarna är också förberedda för automatisk tidsregistrering, flexitid, mm. Systemet kan byggas ut med terminaler vid andra bruk.

De till systemet hörande inplastade korten i storlek ca 90 x 60 x 1 mm kostar 25 kr styck. Varje kort är försett med ett synligt ordningsnummer samt en osynlig tilläggskod som kortläsarna kan känna av. På kortet finns också en användar-instruktion. Någon av de ovan nämnda registreringsmöjligheterna används inte för närvarande.

Vid grinden finns också en ringklocka med vilken man kan påkalla uppmärksamhet från Nya Hyttan.

Som service till dem vars anhöriga jobbar skift i Nya Hyttan skall telefonen till instrumentrummet kompletteras med en ljussignal (en s.k. »saftblandare») Denna skall monteras på lämplig plats i hyttan.

Percy Svensson

GRINDARNAS ÖPPET-TIDER Gäller från 1 okt 1981

Gånggrind vid Turistshopen
Mån - fre 05.00 - 18.15
Lör 08.30 - 15.00
Helgdag 12.00 - 16.00

Körgrinden vid Oljecisternen
Mån - fre 05.00 - 19.00

Rotationsgrinden Nya Hyttan
Mån - fre 05.00 - 19.00

Körgrinden vid Centrallagret
Mån - fre 05.00 - 15.30

Gången genom garaget
Mån - fre 05.00 - 18.15

KOMMUNIKÉ

I samband med att direktör Björn Svärdson lämnar sin tjänst som VD för Kosta Boda AB tillträder nuvarande ekonomichefen Anders Engström som tillförordnad verkställande direktör.

ANDERS ENGSTRÖM: Kommentar till dagsläget

Många har träffat Anders Engström och ställt några frågor om dagsläget i Kosta Boda.

- När får vi en ny ordinarie VD?
- Frågan kommer upp redan innan jul men man får nog räkna med att det tar ännu några månader innan vi får en ny VD. Detta hänger samman med att vi nu måste få arbetsro för att genomföra de åtgärder som redan beslutats, bl a investeringarna i nya hyttan, inkörning av vanna III mm.
- Hur är dagsläget för oss?
- Kosta Boda har haft ett besvär-

ligt år. Vi kan dock skönja en viss förbättring och jag vågar uttala en försiktig optimism. Resultatet 1982 kommer att bli väsentligt bättre än 1981. Den nedåtgående trenden har vänt.

– Det har skrivits och spekulerats i Kosta Bodas framtid. Vad är sanningen?

– Det finns ingen grund för påståendena om att Kosta Boda skall inställa betalningarna eller vidtaga andra drastiska åtgärder. Vi har som målsättning att driften skall fortsätta vid 4 bruk liksom nu. Det har inte förts några som helst diskussioner om den saken. Självfallet kan vi inte lämna någon garanti för all framtid, men detta gäller i dagsläget.

– Hur ser det ut i 1982 års budget?

– Budgetarbetet pågår ännu och så länge budgeten inte är fast-

ställd kan jag inte säga annat än att vi räknar med bättre resultat. Många av de åtgärder vi vidtagit och kommer att vidtaga under 1982 slår inte resultatmässigt igenom förrän 1983. Det finns inga snabba drastiska åtgärder som kan ge omedelbara resultat. Man måste planera på sikt för att finnas kvar som ett seriöst arbetande företag i framtiden.

– Så nu är krisen över för oss?

– Vi har fortfarande många problem kvar att lösa och det gäller nu för alla anställda att hjälpas åt för att säkerställa en positiv utveckling för Kosta Boda.

Boda Smide sålt!

Sedan 1 november har Boda Smide haft nya ägare. Det var då som avtal träffades mellan Kosta Boda och Gustaf A. »Putte» Oskarsson, hans son Christer samt Horst Graf om övertagandet.

Driften fortsätter som vanligt, men efter 1 mars blir antalet anställda mindre än nu.

För dem som känner till Boda Smide är det en glädje att konstatera att det blir före detta anställda som tar över nu. Anders Engström, Kosta Bodas t.f. VD, säger i en kommentar att man sett till företagets framtid då man överlät Smidet. Man vill gärna att det överlever, inte minst därför att arbetstillfällena behövs.

I avtalet sägs att de nya ägarna övertar maskinparken och de anställda, med några få undantag, samt hyr lokalerna

för den fortsatta driften. Dessutom tar man över ett »prima-lager» värt 850.000 kronor och hyr det gamla snickeriet i Boda som lagerlokal. Hyresavtalet löper i första hand på 3 år, men skall sedan fortlöpande förnyas. Kosta Boda skall den närmaste tiden fortsätta att sälja åt Boda Smide på vissa marknader. Vid övertagandet övertog man också hela sortimentet i tillverkningen, men Putte Oskarsson säger att man valt ut de gångbara modellerna och skall fortsätta med tillverkningen av dem jämsides med att man utvecklar nya modeller. Formgivarna Rolf Sinnemark, Bertil Vallien och Kjell Engman har redan kommit igång med produktutvecklingen.

Kosta Boda är också kund hos det nya Boda Smide. Man har lagt order på ett julprogram bestående av 7-8 olika artiklar. Årets leverans är redan avklarad och prisramarna för nästa år är satta.

Det nya Boda Smide har redan hunnit organisera kontors- och försäljningsarbetet och optimismen inför framtiden är stor.

Putte Oskarsson säger, slutligen, att han mycket uppskattade det arbete som Kosta Bodas Göthe Gustafsson gjorde vid förhandlingarna om övertagandet.

Grå starr i hyttan?

En undersökning som avser att fastställa om det föreligger något samband mellan yrkesmässig exposition för infraröd strålning och grå starr görs av ögonklinikerna vid Karolinska Sjukhuset i samarbete med Arbetarskyddsstyrelsen.

Vecka 48 befann sig Avd. läkare Eva Lydahl och docent Bo Philipson på Åfors Glasbruk för att göra mätningar.

Några personer i hyttan försågs med glasögon som hade ett litet »öga» mitt på näsroten. Från ögat registrerades strålningen till en dosa på ryggen på försökspersonen.

Den här undersökningen görs för att fastställa om förekomsten av grå starr inom glasindustrin kan härröra från den infraröda strålningen från glasugnar och invärmsningsugnar.

Under våren 1982 kommer forskargruppen att genomföra en noggrann undersökning av ögonen på glasarbetare över 50 år och med minst 20 år i hyttan. Samtidigt undersöks arbetare från andra avdelningar på glasbruket, i samma ålder och med lika många tjänstgöringsår. Detta för att få en jämförelse.

Patricia

Prismor till Bagdad

Den uppmärksamme har knappast kunnat undgå allt talet om de stora kristallkronor som ett bygge i »Fjärran Östern» skulle beställa från de småländska glasbruken.

Nu har det klirrat också i Kosta Bodas orderlåda.

Kosta Boda fick alltså så småningom också en order på kristallkronor. Beställningen gäller 3 st ljuskronor till det fashionabla hotellbygget i Bagdad.

På bilden härintill gjuts prismorna i Nya Hyttan i Kosta. Till varje ljuskrona går det åt 320 prismor. De skall sedan monteras på ett rostfritt stativ som tillverkas hos SAWA i Lessebo.

De färdiga kronorna kommer att väga 650 kg styck och mäter 1280 mm i fyrkant och blir 1380 mm höga. Det blir alltså ganska imponerande armaturer som skall hänga i VIP-lounge på hotellet. VIP-loungen är ett mottagningsrum för de celebraste gästerna, vilka naturligtvis flyg med helikopter till hotellets tak. Därifrån eskorteras de en trappa ned till detta VIP-rum där Kosta Bodas ljuskronor kommer att låta sej beskådas.

Redan 1 jan 1982 skall ordern vara avklarad, så det är brottom nu!

Percy Svensson

PROJEKT NYA HYTTAN

Allt går enligt planerna med installationerna av maskinerna till Nya Hyttan, säger projektledningen.

De flesta maskinerna har anlänt till Kosta, också det nya kylröret. I början av januari skall maskinerna monteras och provköras utan glas.

Den 15 februari skall anfångningsroboten få varmt glas ur den anfångningsbassäng som Franz Matyzek håller på att färdigställa. (se bilden) Under februari och mars körs den här maskinella tillverkningen endast under dagtid.

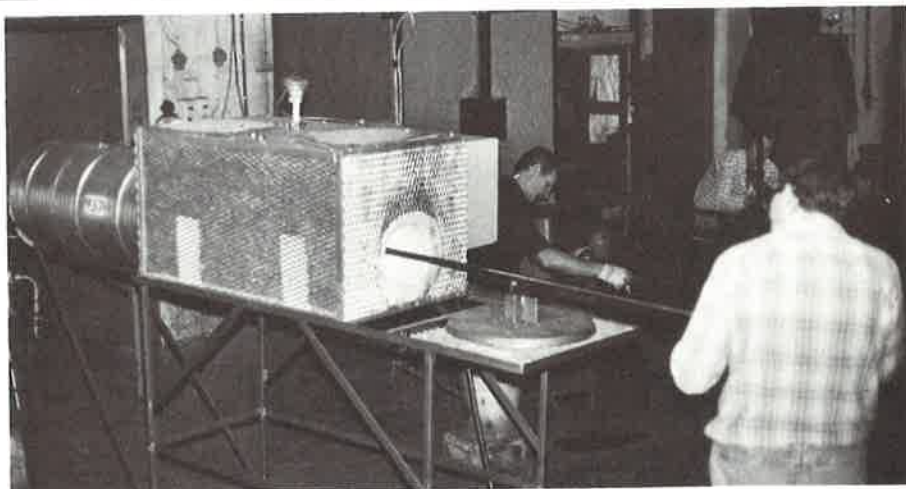
Från och med maj är inkörningsperioden slut och skall det pressas och centrifugeras dygnet om. Produkterna skall sedan flampoleras och plockas in i kylrören av robotar.

Till den kalla beredningen skall det, inom ramen för projektet, inhandlas en ny såg, en kant- och botten slipmaskin samt en krympfilmanläggning. Dessa nya maskiner skall placeras i nya glaskammaren.

En intensiv produktutveckling pågår nu för att få full beläggning till denna automatiska tillverkningslinje.

Percy Svensson

NY FELNAVIGERING?

Folkhumorn i Johansfors slog genast till när ett u-båtsliknande plåtskrov uppenbarade sej i hyttan. På båda sidor målades genast »137» för att ingen tvekan skulle råda vid en identifikation.

Under det silverfärgade skalet döljer sej dock en ny invärtningsugn, ett uppskattat hjälpmedel vid tillverkningen av de genuina Johansfors-spiralljusstakarna.

Tidigare hade man en gasoeldad ugn som var den största oljudskällan i hyttan

och dessutom gav ojämn värme.

Den nya elvärmda ugnen är helt tyst och ger jämn fin värme. När ugnen kom till Johansfors bestod den av 4 st »Fiberthal»-moduler, monterade 2 och 2, efter varandra. »Fiberthal» är en keramisk fiberplatta med ingjutna spiralelement, tillverkade av Bulten-Kanthal.

I Johansfors har man efter mottagandet kompletterat ugnen med en tillsluten förlängning samt ett höj- och sänkbart stativ.

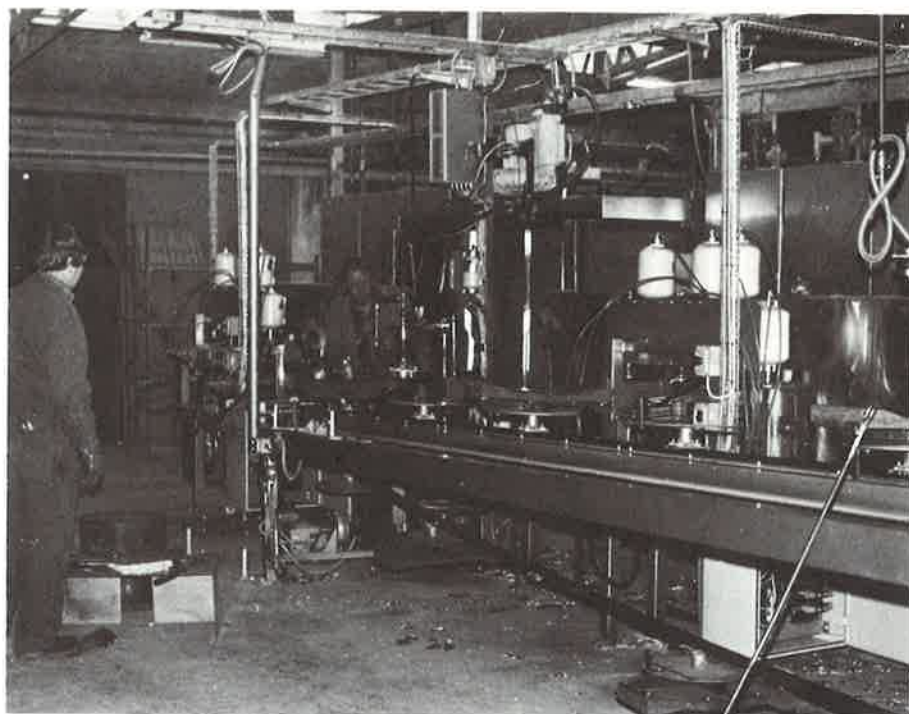
Percy Svensson

VANNA III

Vid Vanna III har det installerats ett transportsystem för tallrickarnas intransport till kylrören.

Systemet består av sjunkformar fastsatta på en kedja. I dessa förs tallrickarna från pressarna till kylrören. Där staplar en robot tallrickarna på ett band, som är ställt tvärs för varje kylrörsöppning. Mekaniska infösare skjuter sedan in staplarna i kylrören.

Allt det här styrs av en PB 3:a (microdator) som finns i instrumentrummet

vid sidan av vannan.

435.000 kostade hela systemet, med installation och allt. Det här innebär att ett tungt och tråkigt inplockarjobb är bortrationaliserat.

Allmänna Ingenjörers Byrå i Växjö har konstruerat anläggningen, medan Åseda Mekaniska har tillverkat och installerat det hela.

Percy Svensson

Vattentornet rivet!

En dag i oktober skedde det som bilderna härinvid berättar om: Vattentornet revs.

Sedan 1975 troligen har vattentornet inte haft någon funktion, men eftersom vattenledningarna passerade genom tornet har det fått stå kvar, berättar Berne Karlsson för oss.

- Men taket var i dåligt skick och vi befärade att det kunde blåsa ner. Därför begärde vi rivningstillstånd.

I oktober var det alltså dags att riva. Det skedde helt odramatiskt och klarades av på en dag. En grävska gjorde hål i teglet på en tredjedel av omkretsen och knuffade sedan omkull bassängen. I dag finns inte ens en antydning om tornet kvar.

Sannolikt uppfördes tornet i tre omgångar. Man kan på gamla bilder se några karlar som sitter invid en kulle med plåttak. Det är nog den första bassäng-

en, som alltså byggdes i slutet på 1800-talet. Någon har påstått att en av männen var Bengt Heintzes far.

Senare under 1900-talet har man murat i tegel en högre bassäng och satt på plåttak. Slutligen i en tredje omgång har man gjutit en större bassäng i betong. Det var då som vattentornet fick det utseende som vi själva minns.

Sedan 1950-talet har bruket haft anslutning till det kommunala vatten-nätet och vattentornets betydelse för driften på bruket försvann.

Vet du något om vattentornets historia, eller har du gamla bilder, så låt höra av dej till Mängden. Vi vill gärna berättat vidare vad du vet.

Tala med Tommy Ragnarsson på personalavdelningen.

JOHANSFORS 90 ÅR

Grabben Johan Fors har blivit vuxen. Han fyller 100 med att fira. Visst har det hänt att han har varit gammal, men han är fortfarande spänst och livsvilja i gubben.

Just det, Johansfors Glasbruk passerade 90-års strecket i augusti men gör som gubben, väntar med att fira.

Egentligen är det anmärkningsvärt med dessa höga åldrar på glasbruken. Denna säregna bransch som är så konjunkturkänslig och för det mesta arbetar under svåra betingelser. T.ex. höga energikostnader och kampen mot billigt importglas. Men envist klamrar sig fast vid tillvaron och ibland överlever.

Johansfors är trots sina 90 år yngst i Kosta Boda-familjen. Nestorn själv Kosta är betydligt över 200 år och även Boda och Åfors hade existerat i många år då Johansfors såg dagens ljus.

I dag har Johansfors 75 anställda. Produktionen är till stor del inriktad på servisglas och där framför allt Valliens Chateau och Ulrica utgör grundstommen, men där även gamlingen Bouquet går mot en ny vår. Hyttan har sex verkstäder. Därav 3 helverkstäder som nästan enbart sysslar med serviser. Övriga gör styckesaker, både drivet och sprängt, samt tumblers.

Det finns, trots mörka moln som då och då seglar upp på horisonten, en optimismen och framtidstro på Johansfors. En yrkesskicklig kår som känner sitt ansvar mot företag och samhälle. En kombination som kan göra det möjligt att en gång i framtiden få fira brukets 100 årsdag.

Det var en gång

Det hela började i ett nedlagt mejeri år 1889. Här startade kyrkovärden Frans Oscar Israelsson från Algutsboda och glas målaren August Ahrens från Transjö ett glasmåleri. Man köpte slätt glas från närläggna glasbruk, dekorerade och sålde. Tankarna på att starta ett glasbruk hade redan då mognat. Men till detta behövdes mer kapital och man lyckades få med sig nämndemännen Israel Johansson i Borstetorp, August Israelsson i Moshult, Aron Johansson i Persmåla samt bruksägaren Gustaf Broms, Gustafsström.

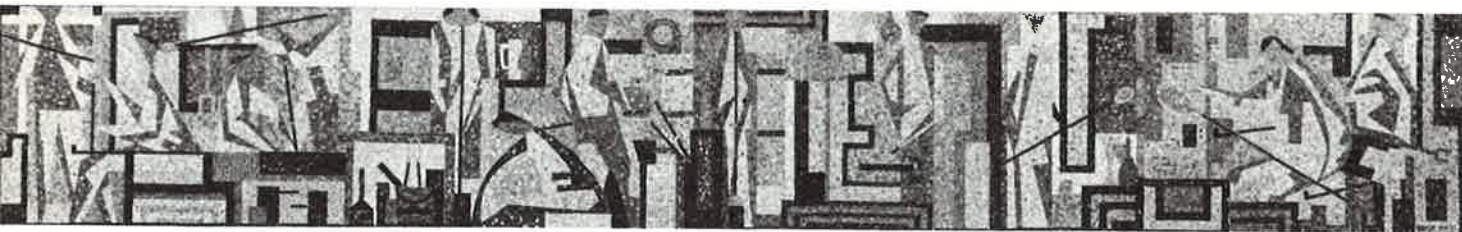
Man uppförde nu en hytta med en direkteldad 4 deglars glasugn samt en

Johansfors 1890

Personalen 1929

llde 90 i augusti men tänker vänta till de
känd sig krasslig några gånger, men i stort

måleriverkstad. Senare tillkom en sliperiavdelning. Drivkraften bestod av en vattendriven maskin om 2 hästkrafter och till detta skaffade man 12 begagnade maskiner och redskap. Det uppfördes så småningom också en kontorsbyggnad och tre arbetarbostäder.

Den 24 augusti 1891 höll komminister Albrecht Lindell hyttpredikan över ämnet - arbetets lycka, arbetets välsignelse - och klockan 5 nästa morgon sattes arbetet igång. Vid hyttan fanns året 1891 34 arbetare varav 2 var kvinnor. Under den första tiden skulle hyttan främst producera glas för måleriverkstaden men ganska snart breddades produktionen.

År 1895 inköptes samtliga aktier av bruksägaren F.O. Israelsson som då inledde en viss rationalisering. År 1904 arrenderades Johansfors ut till AB De Svenska Kristallglasbruken. Detta arrende varade till 1912 då F.O. Israelsson och disponent Oscar Håkansson övertog bruket.

Allt eftersom åren gick utökades antalet anställda, nya byggnader tillkom och företaget växte. Det blev också en förändring i sortimentet då bl. a. den tunga slipade kristallen dominerade. Denna fina kollektion kan man än i dag beskåda på brukets eget museum, som förstås nog bevarats intakt.

Nya tider - nya ideer

1947 började Sixten Wennerstrand som direktörsassistent på Johansfors, (från 1950, VD) och med honom kom också nya ideer. Wennerstrand insåg snart nackdelarna med att ha varje avdelning i separata byggnader. Glasflödet blev naturligtvis mycket tungrovt. Nej allt under ett tak var hans paroll. Och sagt och gjort. 1949 påbörjades en nära nog fullständig ombyggnad av hela fabriken. 1964 stod det hela klart i och med att den nya kontors- och lagerbyggnaden kunde tas i bruk. Johansfors var vid den tidpunkten kanske ett av landets moder-

Måleri (försäljning) Brukshandel Sliperi Gamla Hyttan 1908

Personalen 1916

Forts. nästa sida

Forts. Johansfors ...

naste och funktionellaste glasbruket. Inte heller glömdes omgivningen bort. Gamla byggnader revs och ersattes av fina grönområden med planteringar. I dag är det många som känner stor tacksamhet till Wennerstrand. Frågan kan ställas vad Johansfors varit i dag om inte de här förändringarna kommit till stånd.

Storslaget jubileum

1951 firades ett storslaget jubileum på Johansfors. Bruket var 60 år och man passade också på att inviga nya hyttan och sliperiet. Inte mindre än 51 trotjänare fick ur dåvarande landshövding Bergqvists hand mottaga Kungl. Patriotiska Sällskapets medalj för lång och trogen tjänst. Bland dessa fanns 6 bröder Per, Karl, Axel, Oskar, Erik och Harry, alla med efternamnet FRANSSON och söner till Frans »skörare», en person som direkt sätts i samband med Johansfors historia. Överhuvudtaget har alltid den »Franssonska» släkten varit rikt representerad, så i flokmun var det helt enkelt »Fransa bruk».

Som en parentes kan nämnas att Johansfors vid tiden för jubileet hade inte mindre än 140 anställda.

En konstnär i tiden

Skan man berätta något ur Johansfors senare historia går det inte att gå förbi konstnären och formgivaren Bengt Orup. Han kom till Johansfors 1952 och verkade där i 20 år. Under den tiden satte han helt sin prägel på sortimentet. Han arbetade med enkla rena former, strikta dekorer och var mycket modern i sitt tänkande. Dessutom var han mycket produktiv och många av hans skapelser blev verkliga storsäljare. I dag finns inget av hans alster kvar i sortimentet, men man kan njuta av hans fina komposition i glasmosaik som pryder fabriken fram-sida.

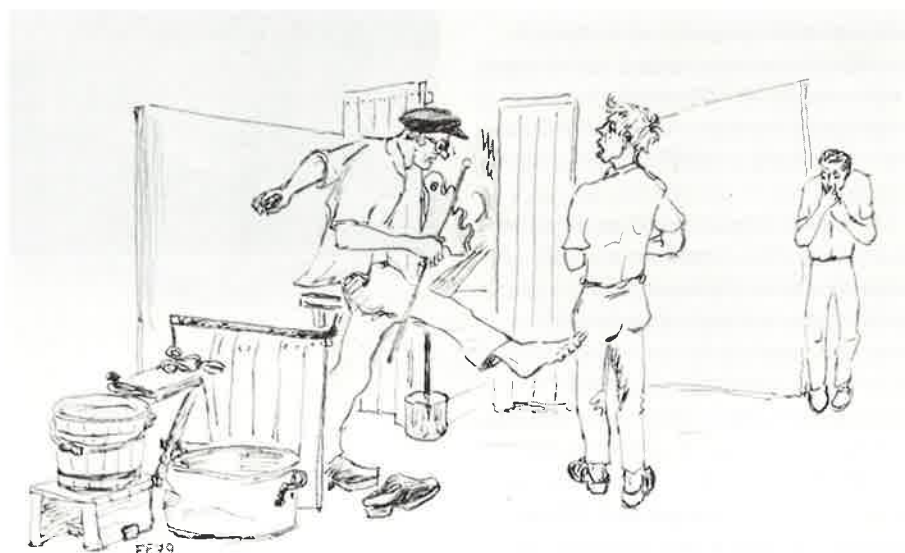
En ny epok

Vid luciatiden 1972 började en ny fas i Johansfors historia. Då bröts nämligen en lång familjetradition. Det familjeägda bruket såldes till dåvarande Åforsgruppen och direktör Wennerstrand drog sig med pensionärens rätt tillbaka. Detta med storkoncerner låg i tiden och för Johansfors del innebar det att man miste sin egna profil. Man blev ett producerande bruk utan eget namn. Omställningen skedde dock utan större vändor och accepterades av de flesta. Fördelar och nackdelar med att arbeta i större enheter kan diskuteras. Det viktigaste kvarstår, att jobben och sysselsättningen får vara kvar

Thorsten Carlsson

Personalen 1927

Mästaren ansågs vara mycket human, ibland tog han av sej träskon innan han sparkade pojkarna i baken.

Personalen 1940

BODA: 18.000 Karaffer!

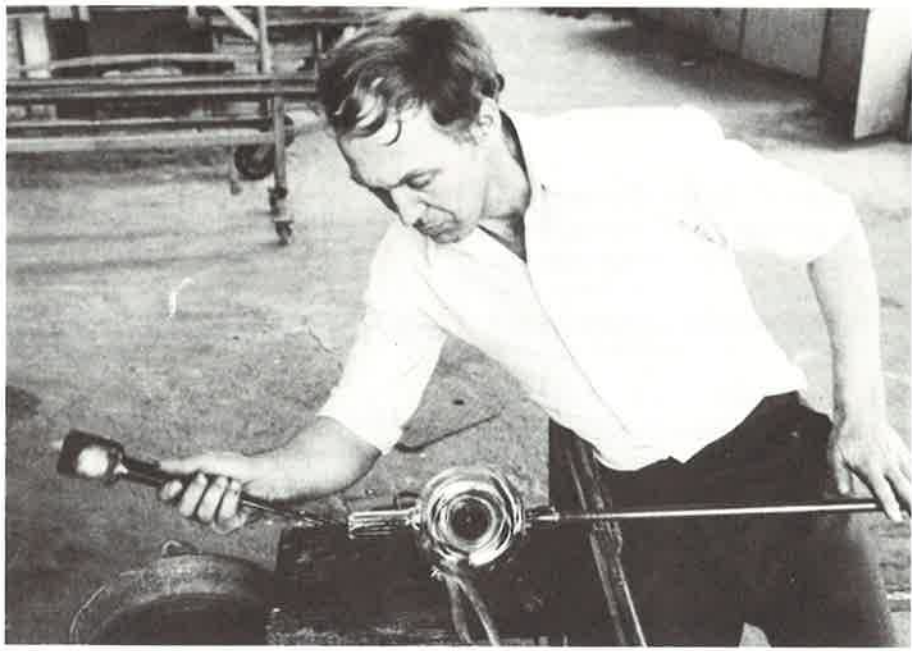
Här sitter mästaren Ulf Johansson i sin verkstad i Boda och driver halsar på en karaff som Anette Krahner har designat. Innan den här ordern är slutlevererad har Ulf och hans kompisar i verkstaden hunnit med att göra 18.000 prima karaffer.

De skall alla packas i en presentkartong, som tagits fram speciellt för karafferna. Det är ett internationellt storreteri som med den här presenten vill celebrera sin 10-åriga tillvaro.

Leveransen skall ske i början av 1982.

Ordern, som är värd miljonen jämnt, är lagd av ett danskt presentreklamföretag.

Låt oss önska oss själva ett Gott Nytt stororder-År 1982.

ÅFORSKRISTALL

På annan plats i Mängen kan vi läsa om att Åfors, för första gången på tio år, tillverkat kristall.

Det var en order från Nya Zeeland som blev anledningen för Åfors att smälta kristall, 15 %-ig sådan.

I sin tur beror det på de speciella tullrestriktionerna som gäller för det avlägsna ö-landet. Endast kristall får importeras. Och nu ville man köpa 3.800 bitar av Bertil Valliens OKTAV, 3 vaser, 1 karaff, 1 skål och 1 vinglas ingick i den stora ordern, som värderas till cirka 120.000 kronor.

NYTT LÖNESYSTEM 1982

Kosta Boda skall från årsskiftet övergå till ett nytt lönesystem. Anledningen är att man byter dataleverantör från Flygt i Linås till EDEBE i Malmö.

Som anställd kommer du i första hand att märka skillnaden på det nya närvarokortet och på lönespecifikationen.

En fördel med det nya systemet är att vi kan skriva ut fler uppgifter på lönespecifikationen och därmed visa den anställda mer specifierat än tidigare vilka olika löneformer vi betalat ut. Givetsvis kommer vi att få vissa inkörsproblem men vi har god kontakt med EDEBEs duktiga personal som hjälper oss med alla problem som kan uppkomma.

LITET GLASLEXIKON

Vad är KRISTALL ?

Ordet kristall har under närmare 2.000 år stått som beteckning för ett vanligen färglöst glas av hög kvalitet. Det är en betydelse ordet äger än i dag och som alltså vilar på fast historisk grund. Kristallglas har blivit liktydigt med fint och förnämligt glas. Man har därför försökt att tillföra det rena sodaglaset, hushållsglaset, något av kristallens värderade egenskaper. Man har på det sättet fått fram en glaskvalitet som ofta betecknas HALVKRISTALL, SPECIALKRISTALL, o.s.v. Sodaglaset förbättras genom att man byter ut en del av kalken och sodan i sodaglas-mängen mot blymjönja och pottaska. Man kan också tillföra nya komponenter som bariumoxid och zinkoxid, vilket verkar i positiv riktning mot kristall.

Självfallet kan man under beteckningen Halvkristall eller specialkristall gömma alla möjliga sammansättningar, vars glas man med hjälp av ordet kristall söker ge ett ökat marknadsvärde.

För att få enhetliga beteckningar på olika glaskvaliteter har man under senare år utarbetat en gemensam internationell nomenklatur. Inom den Europeiska Gemenskapen har man antagit följande Kristallbeteckningar:

Tung blykristall, som innehåller minst 30 % blymjönja och har en vikt av minst 3 kg per dm³. Glaset

skall dessutom uppfylla ett minimumkrav (nD 1,545) för ljusbrytningsindex.

Blykristall: med minst 24 % blymjönjehalt och en vikt av minst 2,9 kg per dm³, som trots det fyller samma krav på brytningsindex som ovan.

Kalikristall: som skall innehålla minst 10 % metalloxider eller pottaska och pottaskan skall utgöra minst 30 % av mängden soda och pottaska tillsammans. Vikten skall överstiga 2,45 kg per dm³ och brytningsindex skall överstiga nD 1,520.

Kaliglas: kallas slutligen glas som inte uppfyller ovan nämnda krav. BÖHMISK KRISTALL är en beteckning för ett helt blyfritt kalkkaliglas. Mängden metalloxider är dock större än 10 % och en riktig beteckning är sålunda KALKKRISTALL. Glasmassans ursprung är som namnet antyder Böhmen. I Sverige kallas motsvarande glas - massaför pottaskeglas.

KRISTALLENS egenskaper, klarhet, briljans, tyngd och glans kommer bäst till uttryck i tjockare och framför allt slipade glas. Detta gäller för såväl prydnadsglas som servisglas. Däremot är kristallglaset mindre lämpligt för vardagsbruk. Ytan är rätt mjuk och kan lätt repas.

Rätt svar på frågorna om	Fråga	Rätt svar	Paragraf*
AVTALS	1.	1	§ 20
FÖRSÄKRING	2.	x	sid 8
	3.	1	§ 6
	4.	2	§ 9
	5.	x	§ 12

*Försäkringsbesked för AMF-försäkr.

JULNÖTTER

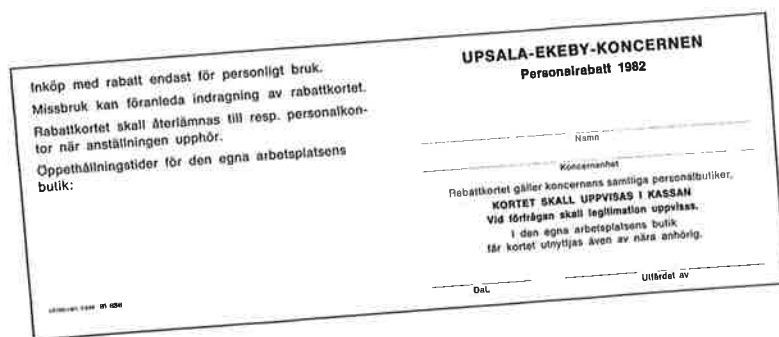
1 En apa sitter på botten av en brunn som är 30 meter djup. Varje dag klättrar apan upp 3 meter och halkar sedan tillbaka 2 meter.

När kommer apan upp ur brunnen ?

2 I en byrålåda ligger tio svarta och tio vita strumpor. Om du skall ta fram strumpor ur byrålådan i mörkret, hur många måste du då ta fram för att vara säker på att du tagit fram två av samma färg ?

Svar till frågorna 1 och 2 finns på sid. 2

3 Fyll i tipsrutorna. Rätt svar finner du på sid. 9

PERSONALRABATTKORTET 1982

I god tid har nästa års personalrabattkort kommit till Kosta Boda.

Kortet, som avbildas härövan, gäller från 1 jan 1982 och ger innehavaren en personlig rabatt vid inköp i koncernens butiker. I den egna arbetsplatsens butik får man dock låta anhörig också ut-

nyttja rabattkortet.

Det är alltså inga nyheter i reglerna för kortets användning, det gäller precis som förut.

Pensionärer som önskar personalrabattkort ombedes höra av sig till Personalavdelningen på Kosta eller till platschefen på respektive bruk.

Fyll i tipsrutorna. Rätt svar finner du på sid. 9		1	X	2
1. Om du varit sjukskriven 31 dagar i följd fr o m när får du då ersättning från avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS)?	1. 8:e dagen X 15:e 2. 31:a dagen			
2. Garantiregeln innebär när det gäller AGS, att	1. Den, som är sjukskriven 31 dagar eller mer får ersättning. X Om det finns kollektivavtal på arbetsplatsen har den sjukskrivne rätt till ersättning även om arbetsgivaren inte tecknat försäkring. 2. Den som slutar sin anställning har försäkringsskyddet kvar tills han får ny anställning.			
3. Fr o m vilken dag ger Trygghetsförsäkringen (TFA) ersättning för inkomstförlust vid arbetsskada?	1. Skadedagen om sjukskrivningen varar 8 dagar eller mer. X Efter minst 31 dagars sjukskrivning. 2. Den dag ersättning från försäkringskassa upphör.			
4. Läkare- och sjukvårds Läkare- och sjukvårdskostnader (utöver vad som ersätts av försäkringskassan) ersätts till fullo från TFA om skadan medför	1. Läkarebesök. X Vård på sjukhus i minst 2 dagar. 2. Läkarebesök och sjukskrivning 8 dagar eller mer.			
5. Ersättning för sveda och värk lämnas från TFA	1. Om skadan medfört bestående invaliditet. X Om sjukskrivningen varat minst 31 dagar eller vid kortare tid om skadan bedöms som svår. 2. Vid sjukskrivning över 8 dagar och minst 2 läkarebesök.			

SEMESTERN 1982 samt löneutbetalningsdagar sommaren 1982

Överenskommelse har träffats mellan Kosta Boda AB och Svenska Fabriksarbetareförbundet avd 122, avd 44, avd 2, SIF-klubben och SALF-klubben angående huvudsemestern och rekommendation om 5:te semesterveckans förläggning år -82 samt löneutbetalningsdagar sommaren 1982.

Huvudsemestern förläggs till veckorna 27, 28, 29, 30. (5/7-1/8-82) Uttag av 5:e semesterveckan rekommenderas under semesteråret 1982 att ske 23/12, 27/12, 28/12, 29/12 och 30/12. Alternativt under vecka 26. (28/6-4/7 1982)

Undantag: För personal knuten till 5-skiftsystemet i Kosta gäller alternativ 2. (5 veckor i följd, veckorna 26-30)

Semester enligt överenskommelse gäller för personal vid Turistshoparna, för viss service- och lagerpersonal, för demonstrationsglasblåsare och ev. för orderkontor och telefonväxel.

Semester enligt tidigare praxis gäller för viss beredskapspersonal.

Löneutbetalningsdagar sommaren 1982. (Kollektivanställda)

Semesterlön 1: Utbetalningsdag
23/6 1982

Avser anställda som tar 5 veckors semester i följd eller börjar semesteruttag vecka 26.

Semesterlön 2: Utbetalningsdag
1/7 1982

Avser anställda som tar 4 veckors semester i följd (huvudsemestern) eller börjar semesteruttag vecka 27.

Förskott juni: Utbetalningsdag
30/6 1982

Slutlön juni och juli: Utbetalningsdag 13/8 1982. (Separata lönespecifikationer)

PERSONALNYHETER

Börjat och slutat perioden 16/6-30/11 1981

KOSTA

Börjat:

Kristina Sparr, Marknadsavd

Slutat:

Georg Parai, Hyttan
Karl-Johan Thorvaldsson, Hyttan
Birgit Isaksson, Glaskam
Maj-Lis Svahn, Glaskam
Irena Frydman, Hyttan
Leif Elm, Glaskam
Bengt Heintze, Hyttan
Karl Karlsson, Centrallagret
Bengt Axelsson, Hyttan
Jan Håkansson, Hyttan
Jan-Inge Lindskog, Sliperiet
Ingvar Karlsson, Hyttan
Stefan Karlsson, Hyttan
Bert Jonsson, Tekn avd
Hans Karlsson, Tekn avd
Bob Söderlund, Marknadsavd
Lars Wernersson, Marknadsavd
Carola Hansson, Stansavd
Marie Pettersson, Centrallagret
Monica Johansson, Stansavd

BODA

Slutat:

Gustav Oskarsson, Smedjan
Nils-Erik Winsth, Hyttan
Stig Adolfsson, Hyttan +
Kurt-Lennart Henriksson, Hyttan
Ljubomir Milosević, Hyttan
Dragoslav Milutinović, Hyttan
Gösta Winsth, Hyttan
Alfons Karlström, Hyttan
Ingvar Svensson, Hyttan
Bore Pettersson, Hyttan
Billy Andersson, Hyttan
Birger Josefsson, Hyttan
Harald Johansson, Hyttan
Karl Nilsson, Hyttan
Petras Baciulis, Hyttan
Harry Johansson, Hyttan
Milorad Dorjević, Hyttan
Birger Karlsson, Hyttan
Snezana Milutinović, Glaskam
Erna Pumplun, Glaskam
Kenneth Kristiansson, Glaskam
Gösta Andersson, Glaskam
Gull-Britt Andersson, Glaskam
Roald Pettersén, Glaskam
Karl-Erik Johansson, Glaskam
Theresia Tucheck, Glaskam
Elsy Pettersén, Glaskam
Berit Bråneus, Glaskam

Viking Karlsson, Glaskam
Elna Blomqvist, Glaskam
Georgios Fotomanos, Glaskam
Irma Blom, Glaskam
Majken Eriksson, Glaskam
Börje Lindgren, Uh avd
Anders Andersson, Uh avd
Mary Svensson, städ
Nina Davidsson, Sek boden
Anna Bekesi, Smedjan
Jouko Lahdenperä, Smedjan
Eivor Oskarsson, Smedjan
Tommy Karlsson, Smedjan
Sonny Fransson, Smedjan
Jörg Pumplun, Smedjan
Lars-Göran Fransson, Smedjan
Evert Furubring, Smedjan
Karl Blomqvist, Smedjan
Åke Svensson, Smedjan
Barbro Blomqvist, Smedjan

ÅFORS

Börjat:

Tomas Svensson, Hyttan
Ingemar Bohman, Hyttan
Björn Bohman, Hyttan

Slutat:

Verner Nyström, Glaskam
Sören Karlsson, Hyttan
Didrik Gustavsson, Hyttan
Egon Langevi, Hyttan
Jerker Persson, Hyttan
Remzi Koruk, Hyttan
Tomas Johansson, Hyttan
Jonas Hammarling, Hyttan
Liz Edberg, Hyttan
Sisko Siivola, Hyttan

JOHANSFORS

Börjat:

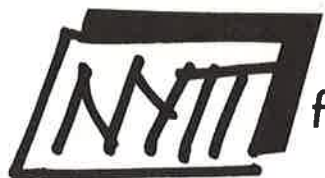
Nils-Erik Winsth, Hyttan
Bengt Axelsson, Hyttan
Jan Håkansson, Hyttan
Ingvar Karlsson, Hyttan
Jarl Eriksson, Hyttan
Birger Karlsson, Hyttan

Slutat:

Tommy Erliksson, Hyttan
Kurt Ottosson, Hyttan
Sven-Olof Chytreaus, Hyttan
Paul Nielsen, Hyttan
Jan Engström, Hyttan

Den denna vecka:

Anders Engström

från bruken Boda Åfors Johansfors.

VISSTE DU ATT :

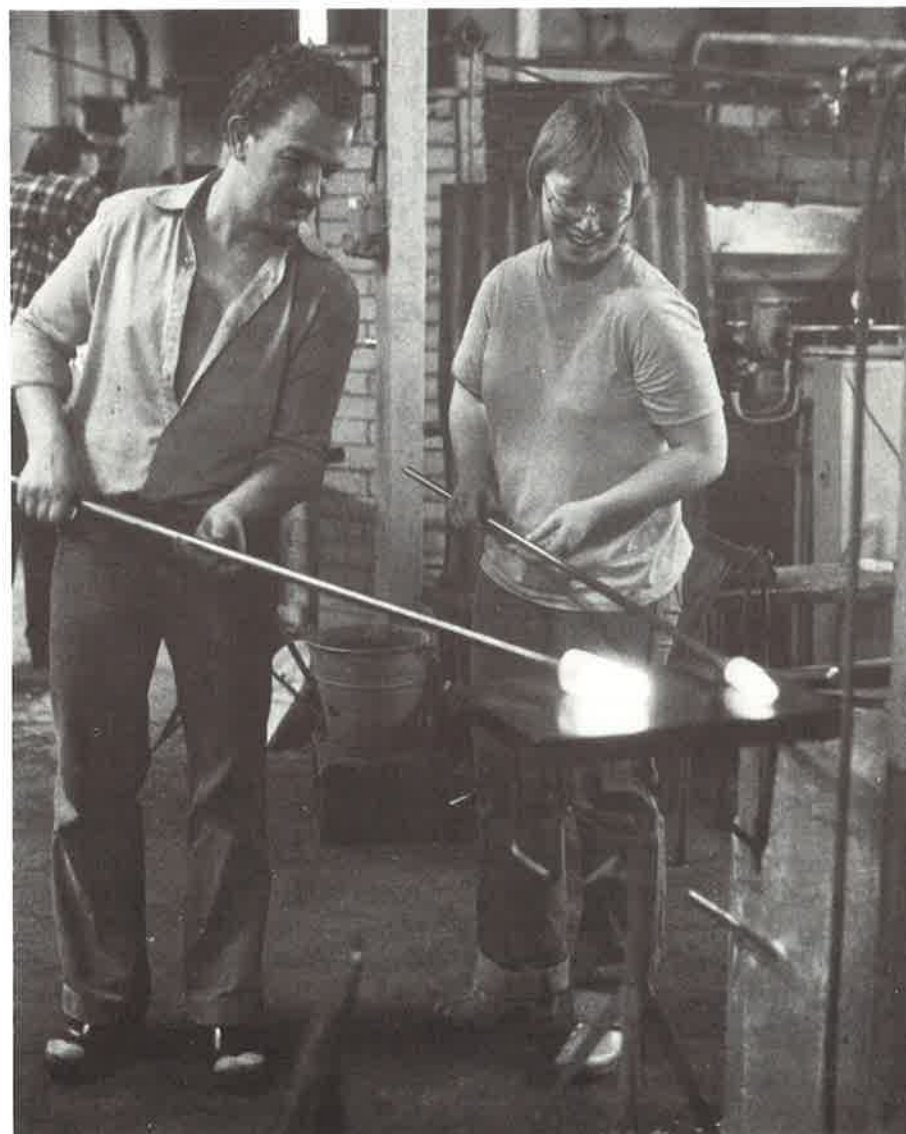
- Åfors Glasbruk nu är det näst största glasbruket inom Kosta Boda.
- driftskommittéerna från Åfors, Boda och Johansfors hade en trevlig julfest den 4 december.
- ett TV-team från STV just nu håller på med att spela in en reklamfilm om Sverige, Bertil och Ulrica Vallien är heta namn i filmen.
- man på Boda Glasbruk nu presterar fantastiska produktions- och inleveransvärden.
- man på Johansfors Glasbruk gjort ett studiebesök på Älgshults Glasbruk för att studera hetsprängning av servisglas.
- Johansfors Glasbruk firar 90-års jubileum i år. Läs mera på mittuppslaget.
- det på Boda Glasbruk nu tillverkas ännu ett djur till Världsnaturfonden, en harr.
- man på Åfors Glasbruk har tillverkat kristall för första gången på tio år. En specialorder till Nya Zeeland.
- Malte Eriksson numera sköter produktionen även i Johansfors. Han basar alltså över tre bruk nu.
- en fjärdedel av glasarbetarna på Åfors Glasbruk är kvinnor. Totalt utgör kvinnorna 50 % av de anställda på Åfors.
- det inte finns någon av dessa kvinnor representerade i facket!!!

Malte Eriksson

Hagen Pumplun med harren

- alla anställda har rätt att skriva i MÅNGEN

Nu är man lika många tjejer som killar i Åfors. På bilden fr.v. Ingemar Bohman och Merja Ojaniemi